

MARJAN ČAKAREVIĆ

POVEST O TELU

KONTRAST

Beograd, 2023.

...

Kao kada toneš u san: legao si, noge su ti hladne; do malopre si radio, pisao – telom, o telu – talasi krvi su nakrivili bazen nagore, a od kolena pa naniže, i stopala, kao da je radilo uprazno, u nultoj brzini, i sada si legao, umotao se ćebetom i jorganom, ali inercija traje, na prvi pogled ništa je ne prekida, a onda, dok sklapaš u sebi nove jezičke slike, kovitlaš se prostorima svetlucavim i tajanstvenim, koje ćeš sutra ujutru, svakako izobličene, pokušati da u taj isti jezik uloviš, prevedeš ih na ovu stranu, otišao si, otišlo je telo, i kada te daleki zvuk, dolutali miris ili rub ponora koji si u snu ugledao – iznenada trgne i probudiš se, ali samo na tren, pre pravog utanjanja u san, skidanja tela sa sebe, da se odmori, od tebe, shvataš ivicom svesti da nisi više u vrućici:

telo se nije ni mrdnulo, ovde je gde si ga malopre ostavio, odakle si zaplovio, samo su sada stopala topla, krv se vratila dole, postigla ravnotežu, i opet si tu:

ceo.

GLAS

Kada se zavesa raskrili, vidi se početak leta: dani debljaju od svetlosti i šire se prema beskraju, a noći, plavičasto-prozirne zavodljive koprene, krhke su i nemoćne da zaustave njeno nadi ranje – provalu videla, koja ništa ne ostavlja skriveno.

Otvorenost granica, lakoća preobražaja.

Lagana, prhka uzbrdica predvečerja, visoravan treperavog mraka, nagla, ružičasta strmina praskozorja. Tiha pomeranja, strpljiva raskrivanja, iluzija ritma. Prostrana sunčana polja, unapred i unazad.

U zonama zatamnjenja grad se smiruje i mekša: figure se izdužuju, senke razlivaju, prizori nakratko dobijaju auru malenih tajni.

U jednoj od tih ranoletnjih sutonskih scena sediš na terasi i posmatraš dvorišni prostor ispred sebe. Ceo izgleda dohvatljiv, preurediv: kao da bi se prstima mogla premeštati deca, ljudi i životinje, klupe i betonske staze, drveće i žbunje, kao da bi se noktom mogle povući nove linije, kao da jagodicama praviti drukčiji raspored na igralištu: pomerati golovi i koš, izmaći prema središtu tobogan i ljuljaške, gurnuti u ugao sprave za vežbanje, kao šapatom ukloniti naspramna zgrada i dahom otvoriti vidik tamo dole prema Bulevaru.

Posmatraš decu i vidiš da su sva zauzeta važnim poslovima: grozd devojčica na klupi gleda u telefon one kovrdžave plavokose i komentarišu to što su videle; lutka je u uglu školica i jedna sa kikama, što sedi na klupi pored bake, izgleda kao da se dvoumi da li da je uzme; četvorica dečaka igraju kocke na izdvojenom i obeleženom delu igrališta; troje putanjama svojih trotineta iscrtavaju krivulje celom površinom dvorišta; dvojica starijih na košarkaškom delu igraju jedan na jedan; dečačić, kome je u taj

čas lopta odletela u žbunje, iz korica privezanih za struk vadi crveni plastični mač i odvažno kreće tamo da je traži; jedan, još manji, okreće, kao volan, prednji točak izvrnutih kolica i peva svoju pesmicu; udesno, zakriveni žbunjem, najmlađi se lomataju u drvenim kućicama, trče oko vrteške, uče da hodaju.

Oko njih su roditelji i susedi. Gledaju u svoje telefone, puše, časkaju. Psi jure, premeću se, naskaču jedan na drugog.

Osluškuješ škriptavi bruj grada i gledaš kako se pale svetla u stanovima. S jednog na drugi kraj zastakljene lođe, u senci platana, mine žena u grudnjaku i ti pomisliš da je u sobi na krevetu čeka napeti ljubavnik, a onda, između tvoja dva snažna dima, proviri i glava devojčice, koja, jedva dopirući usnama do ivice prozora, počne da izduvava mehurove od sapunice. Dve terase ispod, u tvojoj ravni, udesno, na samom boku zgrade, na vrhu ormana u uglu ugledaš gumenog Paju Patka. Kroz finu sutonsku prašinu možeš da naslutiš njegov zaobljeni, bezglasni osmeh, što te nagna da se i sam, stidljivo, kao da se od nekoga kriješ, u sebi osmehneš. I dok pogled ti nastavlja da luta kao na vašaru, sa prodavcima koji kao da su opsednuti unutrašnjim rasporedom robe na svojim tezgama a ne haju baš mnogo da li će tu iko makar nešto i kupiti, kroz neki prozor doplove uvodni taktovi poznate pesme, koja te trgne. I znaš je, i zaboravio si je, i sada čekaš refren. I kada začuješ: „She, she she she shine on”, pomisliš: šta beše ovo i koliko vekova nisi to čuo, ali ne možeš i dalje da se setiš ni naslova niti grupe. I sada bi ušao unutra da proveriš na internetu o kome se radi, ali nešto te zadržava da je odslušaš do kraja. Nastavljaš da pevušiš, negde unutra se ipak utvrdi taj refren, znaš ga, znaš da ga znaš. Sve to traje oko tri minuta, koliko sve prave pesme inače traju, ali ti odlepršavaš za to vreme: prijede ti se sutlijaš sa cimetom, pripije ti se limunada od uličnog prodavca, zapliva ti se, daju ti se golovi, ide ti se na koncert. I onda, iznad igrališta prhne jato golubova, i ti pokušaš da ih prebrojiš: dvadeset jedan, dvadeset dva, dvadeset tri, dvadeset četiri, i zastaneš, jer ti se pričini da je tu negde bio još jedan,

oblačić iznad zgrade dobije oblik zečje njuške, nigde nema dvadeset petog, iako si sve uvereniji da je bio još jedan...

I tada zamirući purpur sutona kao da zatreperi, kao da na slatunjav i patetičan način odjekne i odmah se raspline neka troma rima (poput: plava/mrava), lice ti pomiluje dašak toplog i u isti mah žalobnog povetarca, a taj prizor, i ti u njemu, podseti te iznenada na nešto, za šta nisi siguran da li si doživeo ili pročitao, da li si opisao ili tek želeo da opišeš, i, opet neobjašnjivo, kao da nečiji glas, nalik na tvoj, začuješ tu pored: došapne ti da uđeš unutra i otvoriš vrata ormarića u dnu radnog stola u kome čuvaš prolazne i zaboravljene stvari. Kaže ti, ubeđuješ se, da želiš da proveriš da li je unutra zaostali račun koji treba hitno platiti, iako se zapravo radi o naredbi, i spoljašnjoj i unutrašnjoj, koja, čini ti se, treba nešto da razreši.

Ormarić je dovoljno veliki da u njega odlažeš sve što je tekuće, čija će se sudbina uskoro trajno rešiti, kao i ono što više ničemu ne služi, ali što isto tako, po čudnom nalogu unutrašnje arheologije, ne možeš ni da baciš. Pa ipak, ti predmeti se sa danima, mesecima i godinama gomilaju, i s vremena na vreme prinuđen si da se nekih među njima oslobađaš. I nikada ne znaš koju ćeš čuvarnu logiku upotrebiti, ako ikakve logike u tom poslu ima.

Prelistavaš stare sveske i beležnice sa prvim lirskim pokušajima; ljubavna pisma iz osnovne škole; fotografije nastale u neobičnim okolnostima koje je teško svrstati u bilo kakav biografski poredak, u strogu hronologiju porodičnih i ličnih albuma, a kojih ipak nema dovoljno da bi mogle da same za sebe čine jedan spomenar; traka za kosu – poklon dečačke ljubavi; poster iz *Tempa* na kome Mance posle postignutog gola uklizava na koljenima, sa visoko uzdignutim rukama; farmerice i na njima potpis tvog nekada omiljenog pevača, koga si zamolio da to učini posle koncerta, zalivenog teškom letnjom provalom oblaka; uveličana naslovna strana albuma *Nevermind*; i još čitava gomilica predmeta – putokaza za sećanja, i među njima tvoj prvi kasetofon i nekoliko traka. Jednu lako prepoznaješ, sa hitovima iz detinjstva, koje

si prvo obožavao, posle nisi mogao da ih smisliš, a onda kasnije shvatio da je reč o slušljivoj pop muzici; na drugoj je pozni album Bijelog dugmeta, zajedno sa nekoliko hitova sa drugih albuma; i treća, čiju nalepnicu prepoznaješ, ali nisi siguran šta je sve na njoj. I puštaš upravo nju, možda pre da proveriš da li kasetofon uopšte radi nego što te u tom trenutku zaista zanima šta je nasnimljeno; shvataš da staro sokoćalo brekće, da točkići zavijaju – i taj te škrgut mehanizma vrati negde, mada nisi siguran gde – ali da glava ipak proizvodi zvuk. Setivši se starog uputstva za tehnološku samopomoć, stavljaš na lopticu vate malo alkohola i brišeš glavu po kojoj se nataložila i stvrdnula prašina, i onda puštaš ponovo, oživljavajući u sebi davnu iluziju da će sada raditi bolje. Na tren čak, kad nekadašnja tišina zapucketa, ti zbilja poveruješ da je zvuk te praznine sada čistiji, a onda začuješ prvo ujakov glas koji kaže: „Hajde! Sad počni”, a onda i sebe: „Sad?”

Mi smo mali pioniri,
Iz gaća nam nešto viri.
Da l' je kita il' je miš?
Dođi, Ksenija, da vi-diiiiš.”

I onda usledi provala porodičnog smeha, i ti prepoznaješ na toj radosnoj hrpi očevo kereći kez, kratkotrzajan i nekako skupocen, i majčin raspušteni, grleni grohot, i ujakovo veselo, tresoglavo cerekanje, i bakino cijukanje, i dedin odmereni, kloparajući kikot, nalik na voz koji se čuje negde u daljini, a koji je samo uvod u kašalj što će uslediti i samleti sve zvuke pred sobom, i učini ti se, ili zaista i začuješ, kako mirnim i skladnim pokretima uživao sastruguje pepeo sa oboda kristalne pepeljare, i omirišeš i ugledaš duvansku auru oko njegove krupne, bele figure u uglu porodične pozornice.

Talas sporo nailazi i prvo osećaš trnce, koji te grickaju po utrobi, grudima i potkolenicama, potom polako postaju svrdla i pritisak je sve tvrđi i bolniji, a onda ti se na kraju pričinu da u tebi radi mnoštvo malih električnih bušilica. One provrćuju telo sa unutrašnje strane i počinje da te svrbi, potkožni komarci ne

miruju i otoci se šire i bubre. Puštaš traku još jednom, želeći da se rešiš svraba – da ga pojačaš i završtiš od bola ili da ga ponavljanjem prevladaš, da otupiš – i opet začuješ i ugledaš istu sliku, ali se pojavljuju i novi detalji: vidiš kako kasetofon stoji na stočiću, u međuvremenu uklonjenom iz kuće i sećanja, čiji su vitki, uvijeni nogari tada bili stative na trpezarijskom igralištu, i namah spaziš sebe kako preciznim udarcima, iz svih mrtvih i nemogućih uglova sobe, šalješ loptu iza leđa čuvara mreže: kroz šumu nogu stolica i stola za ručavanje, pa jedva vireći iza ormana, pa sa oboda troseda i, što je posebno složen poduhvat, stojeći onde na malom podnom ispupčenju u kuhinji, između frižidera i sudopere.

I evo te sada opet tu, gde unutrašnjim pogledom lutaš i tražiš loptu. Glas te vratio tamo, dozivao te i ti si se odazvao, i sada pokušavaš da uloviš lopticu od tvrdo sabijenog sunđera, omotanog šarenom veštačkom kožom, napuklom na dva mesta; tražiš tu skočicu, koja je u ko zna koji zakutak i ko zna kada odskakutala, koja se zavukla da je više nikada ne pronađeš. I da više nikada ne možeš, kao sobni Mance, da tresesh mrežu koju je otac načinio od šuštavo-sjaktavih vrećica za krompir – valjda da bi, kada se zatrese na sobnom svetlu, po svakom tvom postignutom голу posula dašak zvezdane prašine velikih utakmica – i pričvrstio providnim lepljivim trakama za nogare stola. I ne možeš više da sa svoga glasa sastružeš talog tamnih slojeva sebe, niti ćeš moći više ikada u nevidljivi mikrofon, sa tremom – jer radiš važnu stvar – da izrecituješ parodiju pionirske pesmice i izrekneš svoju prvu, šaljivu i naivnu, pa ipak nedvosmislenu, seksualnu ponudu Kseniji.

I evo te odmah na njenoj terasi, gde želiš da pobediš u igri „Monopol”, i slavodobitno saopštavaš: „Jedan hotel na Azurnoj obali i dva na Ženevskom trgu”;

a ako se izdigneš na prste i proviriš preko terase, videćeš Marin ulični kiosk sa pljeskavicama, ispred kojeg stojiš i s jedva uhvatljivom lenjošću u glasu poručuješ: „Jednu običnu s urnebesom”,

a onda i glavni školski ulaz i deo malog dvorišta, gde ostavljaš srce na terenu hodnika da prvi istrčiš i uzvikneš „Varga!”, i tako

dodeliš sebi ulogu centarfora na času fizičkog, ime koje se najčešće izgovara tih godina na stadionu,

na koji te odvođe otac i ujak i ujakovo društvo sa fakulteta, i gde zajedno pevate „crno-beli, crrrno-beli,/ ma gde bili naaa tabeli”,

a kada pogledaš malo bliže, vidiš sebe prvi put sa društvom na južnoj tribini, kako klikćeš „ovo je titula,/ titula za Mancea”,

vidiš, u magnovenju, lice, lica oko stadiona, i ne čuješ ni svoj niti bilo čiji glas u toj buci i jurnjavi (s kim, protiv koga?),

vidiš pištolje u gradu, krv na asfaltu, povratnika pravo sa ratišta kako priprema svoj kalašnjikov na zadnjoj platformi autobusa na liniji 83, čuješ kako šapućeš drugu: „Jebote, ovaj će sve pobiti”,

vidiš mrak, isključenja struje, benzin u flašama, sećaš se glasnne mržnje prema penzionerima, dok se tuku za hleb i mleko,

sećaš se, posle pauze od nekoliko godina, jer više nisi imao želudac za sav taj nekontrolisani bes, a i bilo te je strah, kako ti stadion ponovo postaje važan, sećaš se pesama koje se pevaju, čuješ i sebe da ih pevaš, protiv najvećeg zlikovca koji je hodao ovom zemljom,

sećaš se i svoje pesnice u vazduhu, ispred Skupštine grada, čuješ urlik, u koji je stao ceo tvoj dotadašnji život,

i onda olakšanja i velike sreće, koje si pripit, koje si pijan osetio kada si se – mrmljajući u sebi zaumne rečenice prethodnog dana „Gotovo je... Čačak je oslobodio... otpor... Maki, Maki... žali se tati...” – u praskozorje vraćao kući Bulevarom,

i sećaš se sunca koje ti je toga jutra išlo u oči.

Poželiš da predahneš i izlaziš na terasu. Otpijaš kafu, halaplji-vo-zavisnički uvlačiš nekoliko dimova cigarete kao poslednju liniju varljive unutrašnje odbrane pred talasom koji preti da potopi sve tvoje zidanice na pesku, i telo sumraka se na tren pokriva iskričavom izmaglicom.

Iz obamrlosti te istrže smeh dečaka – prskalica na igralištu. Kroz granje i lišće možeš samo da pratiš obrise i senke kako se sudaraju u podnožju krošnje, ali ne možeš ni da naslutiš – u gipkosti

udova i munjevitosti pokreta, u pronicljivosti pogleda i domišljivosti odgovora – svetove koji se tu rađaju. Tada, tako nagonski da ustukneš, iz radosne buke tamo dole – kao metak izleti lopta, napravi luk preko celog dvorišta, zakoprca se u granju ispred naspramne zgrade, i sklizne u žbunje ispod drveta. Dečak otrčava ka njoj i u dvokoraku smeha dobaci nekome: „Alo! Retarde!”

Podižeš pogled nagore, ali sporo, tromo kao da gledaš čitavim telom i kao da moraš, da bi pogledao, ceo da se pomeraš, i tamo ne tako daleko, sa druge strane reke, vidiš oblak u obliku pečurke, pomalo detinjasto nacrtane na uzorno plavoj pozadini, njen purpurni šešir, i kako kao da uzleće, i kao da se u tom uzletu izvija i želi da napravi kolut unazad.

Iz onog istog prozora, koji i dalje ne možeš da lociraš, dobar glas počinje da peva o sumraku i dečaku: „My body grows and grows”: uvek te iznova ogreje kada začuješ kako raste telo i tu senovitu svetlost, kako se prvo lomi, „In the shadow boy meets man”, kao dete i čovek u dečaku, a potom kako treperi, trepće poput sumraka, i sve to na ovim dvema naglim krivinama vokala u refrenu, „Twilight, twilight.” Poželiš da uskočiš u taj prozor – kada bi samo mogao da ga pronađeš!

Učini ti se da bi tu uskočio pravo u ono toplo veče i veliku svirku u bašti Kluba studenata tehnike, na kojoj su svaki ton i svaki pokret na malenoj, najvećoj bini na svetu, kada su igra senki na svakom licu i svaki pogled – imali naročito značenje, i kada si svako od njih prepoznao, i u sebi zapisao. I kada si osetio, prvi put istinski, svoje telo u moru drugih tela, u ritmu koji si sa drugim telima ispisivao, i svoje ruke među drugim rukama, i svoj glas, koji se tih večeri presvlačio, i možda baš te večeri napokon presvukao – kao da si se namah osetio udobnije i sigurnije i slobodnije u sebi, i unutra i u svom glasu: ti dublji tonaliteti nisu te samo činili zrelijim nego si sa njima, na neobjašnjiv način, koji ti je tada izmicao, dobijao i na vremenu, samouverenije si i duže procenjivao – ali u tom presvlačenju, ostao je ipak onaj najskrivaniji sloj, koji je to tvoje telo samo,

najistinitiji ti u svakom trenutku, ono što jesi i što ne možeš nikakvim hirurškim intervencijama da promeniš.

I kada iskrsne u tebi ona druga, prozirna noć, kada si doživeo da ti mala Nikolina, koju su svi u školi zvali Džoni, tvoja najbolja drugarica – tada si se pravio da je to bilo neočekivano, da ništa nisi primećivao – iskaže naklonost prepunu obećanja, tamo na ogradi preko puta Vukovog spomenika, gde si do juče, sa novcem sačuvanim od užine, gladnjikav odlazio da kupuješ stripove, prvo Zagora i Mister Noa, a potom Alana Forda; i kada se javiš kako se naoko superiornim, a zapravo trapavim smehom sklanjaš od straha pred tim njenim rečima i naglo primaknutim, ponuđenim telom, i kako se taj strah pretvara u beg, u buku i džez, ovde-onde pokupljene fraze i glumatanje ludila, početke intelektualisanja i umetničarenja – tada se prvi put pojavio drugi, tvrdi i tamniji sloj, koji si odjednom bio neki drugi ti, dalji za celu jednu istinsku laž. I onda su se molećivost i bolećivost brzo, sve ono poverenje, i bliskost, iskričavo trenje i treperenje, prebrzo, za dva-tri meseca pretvorile u ironičnu–pa–sarkastičnu distanciranost, u prah i pepeo, nisi imao snage da izgovoriš da nisi želeo to prekrhko, sitno, oštrouglo telo, da nisi osetio nikakvu privlačnost, i zbog toga što nisi smeo to otvoreno da priznaš svojoj do tada najboljoj drugarici, morao si da budeš neko drugi, želeo si da zvučiš grubo, oporo i umorno od svega, da imaš četrdeset godina i da te život nije mazio, a posebno si to želeo posle njenog pojavljivanja s rukom u ruci s onim mršavim, padavičavim brucošem sa likovne akademije.

Ružičasta pečurka se u međuvremenu rastočila u bakarni vo-dopad, koji pred tvojim očima dalje tamni i pline, i postaje razli-vena mrlja na telu sutona. Zaslušan i zagledan u pesmu o preo-bražaju, u svetlucanje i talasanje tuđeg glasa, na kome si plutao kao da je tvoj, stižeš u Dablin pre četrdeset ili sto dvadeset godi-na, i, čini ti se dugo, posmatraš odozgo pokisle krovove grada, kao da ploviš nepoznatim morima, a onda lutaš među crvenoko-sim, jeftinim sirenama i jednookim, večito pripitim pesnicima i slavnim muzičarima.

Prečuo si i sve druge pesme koje je nepoznati sagovornik puštao – koje, koliko li ih je bilo? – i sada vidiš da su dečaci izašli iz senke drveta i polako počinju da se razilaze. Podelili su se u tri grupe: dvojica idu u pravcu Hadži Ruvimove i Tomaša Ježa, četvorica odlaze kroz prolaz prema pijaci i Sindelićevoj i Save Kovačevića (oni posle dva-tri koraka već nastavljaju sa međusobnim prozivkama i smehom), a onaj sa ćubastom kosom, što je ostao sam, vraća se u senku drveta i uzima loptu, a onda nestaje u ulazu pored tvog.

Nevidljiva ruka kao da te golica, pretresa i pušta muziku za predstavu tvog života. Sutonom, koji kao da ne prolazi, širi se uvodni rif u akvarel o bolesti od grada, a onda, tren ili dva kasnije, kada gudalo pređe preko žice, u pesmu se zaista ulazi kao u grad, vijaduktom, ili podvožnjakom, ili auto-putem izdaleka: iz jednog pravca u mrežu puteva, odjednom u bezbroj mogućnosti; ili kao u noć, iz sutona, brzim pogledom u nebo: „,I’m crawling, I don’t know where to or from/ The centre of things from where everything stems/ Is not where I belong.”

Čelo se oznojilo, ali pre od unutrašnje nego spoljašnje pregrejanosti, kapi otireš nadlanicom, i prisećaš se, tim pokretom, svojih prvih investiranja u mačizam, kada si znojnicom, brišući pot, oponašao dugokose pevače sladunjavog hevi metala i tenisere. I onda trčiš kroz povest svojih mladićskih ljubavi: tvoja neobična banda u desetominutnoj niskobudžetnoj verziji na otvorenom juri od Studentskog kulturnog centra do Šiptarca, ti skačeš na klupu i kažeš: „Ja sam sada on, a vi ste moja publika” – i počinješ da pevaš: „Priatelju, kočnice ti ne rade baš sve”; i vidiš Magdin osmeh, u koji je tada mogao da stane čitav grad; saksofon, koji se kao vaša zastava vijori iz kluba „Far” – rekao si, bacivši pogled unutra: „Ljudi, pa ovo je Dule”, misleći na saksofonistu benda-u-raspadu Plejboj, u koga sudo pre neku godinu bile zaljubljene sve devojke iz škole, uključujući i samu tuprisutnu Magdu, i zbog koga su i dolazile u ovaj klub, i dežurale po Šiptarcu, gde je Dule Plejboj šetao psa, izuzimajući one, ipak malobrojne, koje su

bile u žalosti zbog legendarnog voždovačkog kriminalca Kneleta, a utehu tražile na grudima podražavalaca njegove brzopotezne umetnosti, koji su imali kratka imena i šišali se na opasno – a sada je na tom mestu prodavnica metalnog kuhinjskog posuđa; vidiš podatno telo noći, plašt kojim nabujalo zelenilo drveća skriva nebo, veleprodavce na obodu pijace kako iz kamiona istovaruju džakove kupusa i krompira, vrećice šargarepe, gajbice paradajza; montažnu kafanicu (odavno nestalu sa tog mesta) u kojoj si pola sata kasnije glasom pijanog razumetnika rekao konobarici, umornoj od celonoćnog baktanja sa takvima kao vi: „Tri očaja od nane, molim vas”; sećaš se da si tada priželjkivao da se dogodi čudo i da uz njegovu pomoć snimiš sve te prizore, maštao si o oku dovoljno velikom da ih obuhvati, sve odjednom, tako nasmejane, znao si baš tada da ćeš jednom poželeti da ponovo pregledaš celu tu noć.

Srećan si i na časak prozračan kao da si od sna, malo crno-belog, a malo u boji – kao da si plamen voštanice uspeo da preneseš do tačke gde postaje neupitno da si ga zbilja nosio: tvoji

glasovi, usklici, mucanja, odblesci, klecanje kolena, krckanje kostiju, pucketanja, titraji, senke, ravnoteže, slike ispod kapaka, zaključana vrata, duboka voda, ogledala, svetlucanje žiže -

doneo si sve dovde, takav, osupnut, presretnut domotužjem, ili nekom sličnom glađu.

Suton se razlivao po svemu, topla plavičasta prašina je sipila uvis, postajala uljasta i mastiljasto se presijavala po svim pokretima, po zelenom treperenju. I ti si tonuo nagore, go, bez ijedne reči.

Tada, odnekud sa donjih spratova, kreće još jedna stvar, koju si isto tako čuo ko zna koliko puta, ali koju takođe ne možeš, sav tako uljuljkan u sofisticirani pop, odmah da prepoznaš. Ona potpuno potapa tu razbludelu setu što juri za sopstvenim repom, a kada začuješ: „Znam za jedan grad/ zove se Beograd” – ti instinktivno znaš na koju terasu treba da spustiš pogled. Na dva-tri kvadratna metra, pokrivena pravougaoničcima pastelnih keramičkih pločica, raspoređene su jedna plastična stolica, vreća za izležavanje

i drveni stočić. Terasa je odozgo sa tvog balkona sada zaklonjena lišćem, koje svojim lelujanjem secka i izmešta prizor ulevo i udesno, nagore i nadole. Letnja lenjost. Letnjost. Tada, u pravi čas, baš na prelazu iz strofe u refren, na terasu izlazi već poznata ti crnka s ispeglanom kosom, u napetim, vrelim, spavaćim gaćicama i sa kupaćim mesto grudnjaka, sa limenkom u jednoj i telefonom u drugoj ruci, i počinje, izgubivši usled glasnoće muzike osećaj, više da vrišti nego da peva: „Jednom sam probala/ te tvoje usne od čemera.” Ali već tu na četvrtini refrena prestaje i počinje da razgovara telefonom, onda ga podiže kao za selfi, nastavljajući da govori, a onda dobacuje, još glasnije, nekome u stanu: „Nije! Lajkovala si mu fotku, ne laži!” Potom se smeje, i dalje razgovarajući telefonom, diže ruke, prikazuje se u realnom vremenu, njiše se, to je u stvari diskoteka u skrivenoj betonskoj uvali: „Moj Beograde, zagrlj me!” Izlazi i plavuša, u kratkoj haljini boje limuna, maše u telefon, završavaju refren zajedno, pa se saginje da nešto uzme sa stočića i vraća se unutra.

Njihova drska tela te namah uzbude, posmatraš ih s vremena na vreme na toj terasi i ne možeš da proceniš da li su studentkinje ili srednjoškolke. Ovaj gubitak osećaja te višestruko uznemiri: koliko do juče bilo je nezamislivo da ne znaš već na prvi pogled da li je devojka koju vidiš srednjoškolka ili studentkinja, a sada ne samo da to ne možeš da proceniš nego shvataš da si na usavršavanje ove besmislene veštine – jezik, držanje, načini zavodjenja – potrošio određeno vreme svog života, a da od toga sada, a zapravo ni tada, ne samo da nisi imao nikakve koristi nego ti je taj privid proizvodio štetu, i to upravo onda kada ti se činilo da ti je najviše od koristi.

Pepeo sa vrha cigarete padne ti na majicu i ti naprasno izgubiš strpljenje: crna dama nastavlja da prede kao nedarovita i dosadna mačka, njen glas grebe i doziva divlju noć, kafanu u kojoj se tuga raspištoljila, a strasti besne i ne mogu da se utole, samo tama tela i želja da se pobegne daleko, a prethodno spali sve za sobom i oko sebe, da se presvuče koža i raskrvaru ruke.

Bio si jednom primoran da se povučesh i da prihvatiš potpunu prevlast tog muzičkog ukusa, štaviše: i sam si povremeno održavao higijenu samozaborava, razgorevao si svesno pakao u sebi, specifičan alkoholni situacionizam, neko te gurao, šaputao ti zavodljivo, i ti si padao, događalo se da se strovališ u mrkli narodnjački mrak – ali ono sa čime nikako nisi mogao da se pomiriš, ono što nisi mogao da zaboraviš je cela povest nasilja i zla devedesetih godina, koja je proticala iza tih usana, grudi i zadnjica, koje su sa svakim albumom sve više rasle, nisi mogao da ne vidiš paklene krugove moći koji su bili prateći vokali, stajaci hor ove i sličnih himni podzemlju – sama pesma je u stvari starija od ovih devojaka – ta povest koju si živeo i koja je mlela nemilice, koja je ograničavala mogućnosti i postavljala prepreke, nisi mogao da se pomiriš da sve ono što si gledao, što se zauvek utisnulo ne samo u tvoj duh i tvoju dušu nego i u tvoje telo, da sada samo treba klimnuti glavom, slegnuti ramenima, biti dostojanstven u porazu, oprostiti, prebrisati, utihnuti – ali zar je zbilja moguće da je pesma starija od ovih devojaka, a sećaš se dobro kada je počela da se vrti po rođendanima.

Zamahuješ rukama, kao da se hvataš za sipku, peskovitu tamu, kao dete koje pokušava da se održi na površini vode, podižeš se, otržeš telo sa stolice, prepune iznenada izraslih drvenih izbočina i lepljivih iglica. Ulaziš unutra, i tek posle tri-četiri koraka osećaš da si zaista ušao: kao da se tvoj dom kolebao, opirao i nije želeo da te odmah primi. A tačka savršene-je-privremene ravnoteže bivanja i jezika, proticanja i prostora, uzimanja i davanja, doseže se tek kada – čini ti se nasumično, a zapravo vođen jasnim glasom – izabiraš *Kuću sećanja* u svom muzičkom katalogu:

sa prvim zvucima tajnim okom nazireš svetionik na edenskoj obali, jagodicama prstiju napipavaš pa hvataš svetlosnu vrpcu, i tvoja kuća postaje opet sva tvoja: pod stopalima osećaš podatnost hladnog poda, udišeš jedinstvenu auru doma – zimzelen dah orahovine sa vonjem crvotočine, pomešan s aromama kafe, nane, cimeta, aleve paprike i drugih začina, koje obavija težak i

gust miris masti, i sav znoj, suze od sreće i od muke, i zrake, sve što su tela godinama lučila, isijavala, raspršivala po sobama.

Jednočasovni let zvukom kroz prošli vek, baršunasta tuga i uzvišena lepota. Sićušni zloduh nagnao te i da odvrneš, poželeo si, koliko god to bilo smešno, da nadglasaš sve ono što je dolazilo spolja, i da izađeš na terasu na još jednu cigaretu i usput posmatraš posledice svog muzičkog napada.

Ali ništa se nije dogodilo:

tri zvučne reke tekle su svaka svojim poljem i sretale se u zajedničkoj delti u dvorišnom prostoru.

Zapitaš se da li si uspeo da ih nadjačaš i ujedno pomišljaš da bi mogao da prošetаш, da odeš po cigarete i mineralnu vodu, ili da samo hodaš po vrelom betonu, pušiш i udišeš topao vazduh. I da odozdo, s igrališta, prosudiš čija se muzika najglasnije čuje.

Ali dok si se ti obuo i sišao, devojke sa prvog sprata su svoju muziku ugasile, a drugi prizor iz *Kuće sećanja* se stapa s udvojenim rifom, kojim počinje i potom dalje mirno teče desetominutna bajka o pokretnom neonskom mesecu, i ono: „I remember/ how the darkness doubled” meša se sa tvojim glasom koji izgovara stihove mlade pesnikinje, a koje ti u stvari i ne čuješ, ali znaš da dolaze upravo na tom mestu: „За быстроту стремительных событий,/ За правду, за игру.../ – Послушайте !/ – Ещё меня любите/ За то, что я умру.”

Gledaš naviše, sada već sa splasnulom znatiželjom, da utvrdiš ko je vodio tvoju dušu kroz sumrak, pa, naslutivši da je zapravo reč o stanu koji je na istom spratu samo dva ulaza dalje, budeš zadovoljan, iako kratkotrajno i pomalo reda radi. Toliko puta si to već osetio: sam izlazak iz doma, puki čin zakoračivanja napolje, kao da briše sve ono što se prethodno nakupilo u tebi, i svi oni glasovi koji behu tvoji, u tebi iznova oživljeni – verovao si da si se zaista na tren utelotvorio i bio svako od njih: mlada pesnikinja koja traži da je se voli jer je smrtna, svetlucaва seta u koju je tu pesnikinjину žudnju odenuo kompozitor početkom novog veka, dečak koji drhti u sumrak, mladić-gradska lutilica, veseo

i zbunjen, kao i svi oni prizori koje su ovi dozvali u tebi i koji su proleteli predvečerjem – odjednom su se kao šareni mehurići od sapunice raspršili na vrelom telu grada: istupio si na pozornicu i sada krećeš, smiren i čist, prema morima Bulevara.

Dole je gužva, dole su svetla, dole su neoni i farovi, ekrani i vatromet, dole su pokreti i proklizavanja, dole je grad.

Prepuštaš se noći, pogledom prelaziš sa svoje na suprotnu stranu jednosmerne, klaustrofobične ulice s imenom kamikaze iz Prvog srpskog ustanka, niz zeleni tunel, pored zgrade koja niče, kako je odjednom čitav kraj postao gradilište, a zapravo slediš i dalje udvojeni snoliki muzički obrazac koji je u međuvremenu u tebi nadvladao Marinu i divno doba, sustopice za blizancima rifa, pesnikom i senkom, sličnima, iskričavima, oni odjekuju niz zidove i zvezde, uskaču kroz otvorene prozore, u stari pa u novi kafić, onda hrpica apoteka, otkud, pitaš se, na ovih tridesetak koraka čak četiri lekarnice, a nigde gospe, nigde mora, samo Zegin, Srbotrejd, Srbotrejd, Zegin, obgrljena vatra, pravi farmaceutski obračun, pa pekara, piše „obnovljena 1903”, da li su vlasnici podržavali dinastiju Karađorđević, možda stradali pod Obrenovićima, šta to uopšte danas znači, na dečjem programu izlog pun lopti, gde će se one otkotrljati, sve to pitaš se.

U susret ti dolazi raskrsnica, studentski dom, a dva-tri koraka kasnije i pozorište i zgrada opštine, i omladina na klupama u polukružnom središtu platoa. Smeh i zagrljaji, dugokose, mršave figure, gitara i glas koji, kada se na semaforu upali crveno, čuješ kako peva o krugu koji je stvorio i u vetar rasuo, i kako vetar misli i zna sve što i njih dvoje znaju, i pitaš se kako se ova velika pesma s vremenom toliko izlizala da je pevaju raznorazni *OK*, *Dream* i *Tropico* bendovi na svadbama kad pređu na pola sata „zabavnog”. Ali istovremeno sa ironičnim osmehom, koji u tebi, i protiv tvoje volje, izaziva ova beslovesna letnja patetika, ti se ushićuješ dok čekaš da pređeš ulicu, ti šiparački pretrneš kada u toj uličnoj žurci prepoznaš odjek iste one radosti koju si jednom video na naslovnici za Krouove *Samce*: tu muziku si znao napamet, a njome i tom